Het Hernegewoud geeft zijn geheimen prijs

In een aantal wettelijke passeringen (overdracht van bezittingen zoals een stuk land of het aangaan van een rente (lening)) komen we de namen tegen van de bestuurders van het Hernegewoud in 1675: Matthias Pitteurs (burgemeester van Herne), Joannes Brynaer (burgemeester Tollembeek), Joannes Weverberch (burgemeester Sint-Pieters-Kapelle) en de schepenen Jacobus De Mol, Adrinanus Vanderoost, Adrianus Joos en Joannes Laureys. In het totaal zijn dit dus 7 schepenen, waarvan de oudsten als burgemeester worden aangeduid. Zij verzorgen in opdracht van de heer van het Land van Edingen en zijn baljuw, het plaatselijk bestuur en de rechtspraak van het Hernegewoud, een regio met een Middeleeuwse keure voor zijn inwoners.[1]

In 1675 (f°17) wordt al direct een *guillaum de dobbeleer*[2] genoemd (f°xvii) die *bij* de stad Ninvove woont en optreedt als procureur (volmachthouder) en dus ook gemachtigd is voor *loys de dobbeleer*, zijn broer en *joos pauwels*[3] zijn schoonbroer. Deze laatste was gehuwd met Elisabeth De Dobbeleer. Loys en Elisabeth woonden in Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek. Zij verkopen uit de nalatenschap van hun vader *geert de dobbeler* een dagwand land te Tollembeek. Een zekere Adrianus Maes[4] treedt op als mambour van de koper, dit zijn Jan De Dobbeleer en zijn vrouw Anna Wyvekens.

Dezelfde Loys De Dobbeleer (f°33) uit Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek verkoopt aan Francois Thissens uit Tollembeek datzelfde jaar een *gelaege huys* te *Schiebecq* (Tollembeek). We leiden uit de tekst af dat de wezen van Joos De Dobbeleer en Adriaen De Dobbeleer hier medeëigenaars waren.[5]

Een korte genealogische schets leidt tot:

Gerardus De Dobbeleer, +voor 1675, van wie:

1.Guillelmus, woont Ninove, leeft nog 1675

2.Elisabeth, X Judocus Pauwels, OLV-Lombeek, leven nog 1675

3.Ludovicus, OLV-Lombeek, leeft nog 1676

4.Judocus, +voor 1676, met wezen

5.Adrianus, leeft nog 1676

Dit gezin is in te passen in stamboom 55/60/73. De naam Ludovicus is wellicht in verband te brengen met het fragment P1 (grootvader-kleinzoon-relatie). De parochieregisters van OLV-Lombeek starten pas in 1700 (huwelijken-overlijdens) en 1687 (geboorten). De koper is Joannes De Dobbeleer (+na

[1] Rijksarchief Leuven (RAL), Wettelijke passeringen nr. 4015 tot en met 4019 (=jaren 1675 tot en met 1679).
[2] Deze Guillelmus (°1619) zou kunnen gehuwd zijn in Ninove en er een gezin hebben. In de huwelijksindex is er daar geen passend huwelijk te vinden. In de doopindex (enkel voornamen) is het nog onduidelijk of Guillelmus er een gezin had. Er staat verder in de akte uit 1675 ook dat er woonde 'bij' de stad Ninove, wat ook kan wijzen op en randgemeente. Er is ook het werk in 3 delen uitgegeven door H. Van Isterdael en G. Borighem in 2016.
[3] We noteren hier even de namen in italics, zoals ze in de akten voorkomen. Voor eenduidigheid worden de voornamen in bv. stamboomschema's als Guillelmus, Ludovicus en Judocus.
[4] Adrianus Maes treedt ook in andere aktes op als mambour (voogd). Er is sprake van de *tocht* van Anna Wyvekens, dus haar vruchtgebruik.
[5] Er is sprake van 3 dagwand land en dus 3 medeëigenaars (elk 1 dagwand).

1675, X Anna Wyvekens. Deze laatste (°1646) is een telg uit stamboom 43/10. Het is hieruit niet duidelijk of beide families verwant waren. Het blijft een met aandacht te volgen spoor.[6]

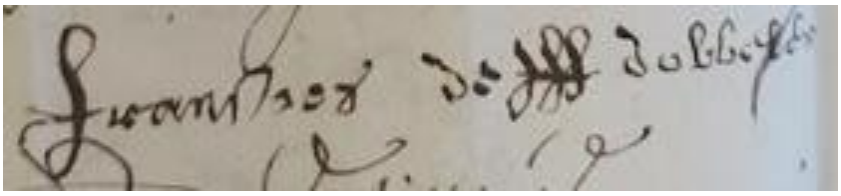
Mogelijk is het tweede en derde huwelijk dat aanvankelijk aan deze eerste Joannes (°1646, tak 43/10) was toegewezen, dan wellicht het derde en vierde huwelijk van zijn vader Jannes (°1599) die zelf nog leefde in 1676. De doopgetuigen in 1675, Joannes de Cock, is dan de schoonzoon van de oude Joannes (°1599).

In een akte van 1676 (f° xxii) verzoekt *jan de dobbeleer* wonende te Herne om zijn enige zoon *franchois de dobbeler* 'te doen ende te deynen syne particulier aff… sonder te dependeren van voorseyde vaeder'. Deze franchois is dan 27 jaar en de 'gemeene' vrienden van de vaderlijke zijde Gille Neels en Adrianus Maes, samen met deze van de moederlijke zijde, Jan Laureijs en Adrianus Pour…, geven gezien zijn *comportement* hierbij een positief advies. We kunnen hieruit afleiden dat Franciscus De Dobbeleer als meerderjarig kan beschouwd worden en kan *negotieren sonder te dependeren* van zijn vader. In de tekst wordt ook over *pieryne de masener* gesproken *syne huysvrauwe.*

Deze info stemt overeen met Joannes De Dobbeleer (°1599) en zijn zoon Franciscus (°1651). Er is sprake van de enige zoon van Joannes, dit betekent dus dat alle andere zonen al jong overleden zijn.

Petronella De Masener is dan de vierde echtgenote van Joannes (°1599). Zij sterft in 1678 vermoedelijk kort na de geboorte van een kind. Joannes (°1599) overlijdt in oktober 1677. En Franciscus zelf zal ook in 1678 overlijden. Op korte tijd sterft het geslacht De Dobbeleer dus volledig uit in Herne![7]

Nog op te merken is de speciale handtekening van de meerderjarig geworden Franciscus De Dobbeleer, waarbij hij tussen 'de' en 'dobbeleer' een drietal tekens zet, vermoedelijk geïnspireerd op de drie klavers die zijn vader gebruikte als handtekening.



Nog in 1676 (f°47) verkoopt *jan de dobbeleer* wonende te Herne voor acht ponden grooten aan Jan van den Abbeel (X Marie Thibault) een dagwand land te Herne (gelegen *te leene*), grenzende met twee zijden aan Joos de Moulin, ook aan de hoirs van Guillam de Saegher en aan juffrouw Anne Pletinckx. Dit is *ghewarandeert vrij goet sonder eenighe laste daer op vuytgaende*. Het moet hier weer over dezelfde Joannes (°1599) van tak 43/10 gaan.

In een tweede reeks wettelijke passeringen uit de periode 1671-74 [8]komen we nog volgende info te weten. André Blancart wordt genoemd als meier. In 1671 zijn de 7 schepenen Herman de Croes, Jacques de Mol, Jan Weverberch, Adrianus Jans, Jan Laureys, Jan Daminetz en Jan Brijnart. Vijf

[6] Vermits Joannes De Dobbeleer (XAnna Wyvekens) een stuk grond koopt te Tollembeek, zou deze Joannes 'de jonghe' die ook in 1668 genoemd werd, ook de zoon kunnen zijn van Joannes (°ca 1600, tak 55/60/73). Deze zoon Joannes (°1631) is dan een neef van Guillelmus uit Ninove en zijn dan verwanten. Wellicht is deze verklaring meer logisch.

[7] In de publicatie in ESDB, 2024, nr. 4 staat Petronella De Masener nog als derde echtgenote van Joannes (°1646), de zoon van Joannes (°1599) wat dus foutief is. De overlijdensdatum 1677 en het tweede huwelijk moeten ook ingepast worden bij vader Joannes (°1599)!

[8] RAL, Wettelijke passeringen, nr. 4011 t/m 4014.

schepenen worden nog in 1675 vermeld. Er zijn dus regelmatig wijzigingen. Verder worden er zittingen (genachte) georganiseerd waar meerdere transacties geregistreerd worden. De schepenen zetten regelmatig hun sierlijke handtekeningen. Sommige bladen zijn ernstig aangetast door waterschade. En op sommige stukken is een zegel bevestigd.[9]

Af en toe wordt ook de baljuw van het Land van Edingen genoemd. In 1671 is dit 'dheer phle charles de maiffiet gouverneur bailly genali der stede ende land van edinghen'.[10] De handschriften wisselen wat wijst op meerdere schrijvers. Niet elk handschrift is even goed leesbaar.

In 1671 (f° 62) verkoopt Guillam van den Berghe te Herne aan Nicolaes Ravets, lijnwever te Herne, een *huijs ghelaeghe ende erve* van zes dagwand gelegen in de *cappellestraete* grenzende aan de *sheerenstraete*, aan Jan Rebz en aan de hoirs Jan … Het betreft weer *ghewarandeert vrij goet* [11]belast met 10 schellingen tournois/jaar aan de armen van Herne. De eigendom was door de verkoper ook gebruikt om een bezette rente van 48 pond tournois/jaar aan te gaan (elk jaar af te lossen op 10 januari) aan Simon van den Aude te Brussel. De kopers Nicolaus Ravetz en zijn huisvrouw Marie De Dobbeleer worden dus eigenaar van het stuk grond maar nemen ook de af te betalen lening aan Simon van den Aude over.

Het betreft hier Maria De Dobbeleer (°1644, in 1668 gehuwd met Nicolaus Ravats). Wellicht gaat het jonge echtpaar hier ook wonen. We vernemen niet welk deel van de lening al afgelost was en welk deel er nog overbleef.

In 1672 (f° 9) verkopen Adriaen en Josine De Dobbeleer, broer en zus, *beede te houwene ende selve meer als suffisantelijck voljaert sonder vaeder ende moeder* voor de som van 1216 ponden tournois aan Gillis Marichal, handwerker te Tollembeek een huys ghelaeghe ende erve (1 bunder), gelegen te *muylenbecq* in Tollembeek, grenzende met 3,5 zijden aan de haeghe, met 2 zijden aan Guillam de Naeyer (sheerenstraete) en aan Arent Mertens. Het betreft ghewarrandeert ceijs goet belast met 56 ponden 5 schellingen aan het OLVrouwbroederschap binnen Edingen. Guillam de Naeyer wordt oom van de vaderlijke zijde genoemd en een Jan de Dobbeleer is een halfbroer van de verkopers (=16 februari 1672).

Op 10 mei 1672 treden dezelfde verkopers op. Ze verkopen nu voor 1161 pond 9 schellingen tournois aan Sr Jan Peret (borger ende coopman te Edingen, X Barbel van Milst) een gelaeghe huijs ende erfve (5 dagwand), gelegen te *haesendriese* (Tollembeek) grenzende aan *tgoet thof ten eetvelde aen sr Adriaen de Boucq Sr Jan Francois Huijsman aen Jan de Naijer ende aen een caisse aldaer*. Hierij worden ook nog verkocht vijf lijnen *labourende lants* gelegen en grenzende aan de voorseyde ghelaeghe met 2 zijden, en aan dheer Pennant (?). De eerste partij is gewarrandeert ceijs goet en de tweede is *commende van hun patrimonie*.

In deze tweede akte wordt opnieuw Jan de Dobbeleer genoemd als schoonbroer en *Jenneke de Dobbeleer doet de pretensie die sy saude moeghen hebben oer haer meubel… successie…*

Dus komen we tot volgend schema:

Overleden ouders voor 1672, van wie:

[9] Meestal is dit een soort verdikking (gesmolten kaarswas?) met een stuk papier er bovenop. Wat er eventueel op zegel staat is dus niet te zien.
[10] Met streep boven phle en boven genali.
[11] Soms staat er ook ghewarandeert cijsgoet. Dus hier gaat het om vrij goet waarop jaarlijks renten te betalen zijn aan de kerk en de armentafel van Herne (=tienden).

1.Adrianus, °voor 1647

2.Judoca, °voor 1647

3.Joannes, halfbroer, °voor 1647

4.Joanna?

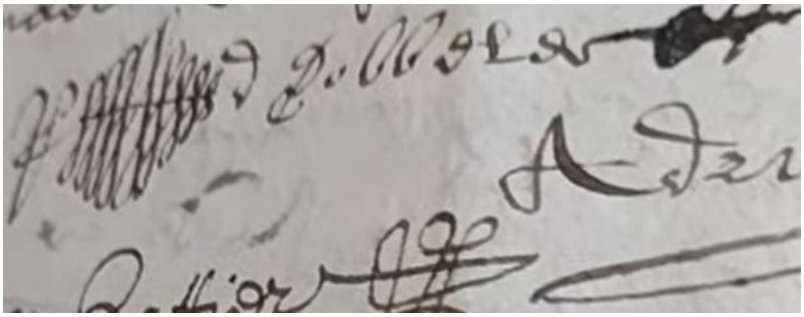
We vinden deze namen niet in het namenbestand van De Dobbel-Beker terug. Een mogelijke piste is dat er uit het tweede huwelijk van Joannes De Dobbeleer (IIc, tak 55/6/73) met Martina de Nayer nog 2 kinderen zouden geboren zijn. Guillam de Nayer is dan oom langs moeders(!) kant en Joannes en Joanna De Dobbeleer zijn dan een halfbroer en halfzus. De parochieregisters van Tollembeek zijn beschikbaar, er is echter geen namenindex.

Extra onderzoek levert de geboorte op van Adrianus in 1645. Martijne de Nayere lijkt in april 1650 hertrouwd te zijn. Ze bevalt dan van een kind van Machiel Dh… Dit lijkt niet in overeenstemming met een overlijden van Joannes (IIc) na 1662! De parochieregisters in slecht handschrift springen van 1646 (deels) plots over naar 1643 en dan naar 1647?

In januari 1673 (f° 2) verkoopt Pieter de Dobbeleer, pachter te Tollembeek, aan Sr Jan de Corte (XCatharina Huwart) een erfelijke rente van 20 ponden 10 schellingen/jaar… *te quijten den pennick sesthiene* (af te lossen telkens op 10 februari). Pieter de Dobbeleer leent dus geld en bezet die op een vijfde deel van een huijs hof schure stallinghe ende erve (6 dagwand) genoemd te *gansenbrocq* grenzende aan dhoirs Joos le Poire, aan dhoir Paschier van der Roost, aan sheerenstraete en aan een caisse aldaer.

Onmiddellijk na deze tekst verschijnt er een andere tekst waarin de verkoper volgens de *coustuijme* van het Land van Henegouwen belooft de afbetaling van de lening altijd *goedt te doene ende paijswelijck te doene.* De verkoper zet zijn handtekening.

Wellicht gaat het hier om Petrus De Dobbeleer (°1616, IIId), zoon van Adrianus. Deze laatste was al eigenaar van het hof te Ganzenbroek. Zijn handtekening is dezelfde als deze die te zien is op een akte uit het wezenboek (1669)[12] waarin hij tekent als schepen.

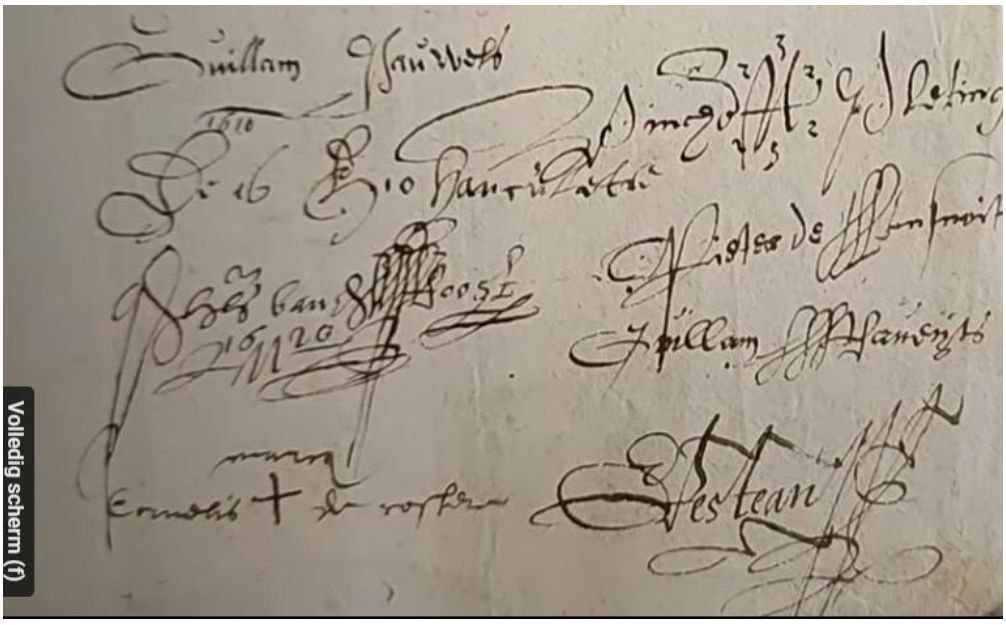


In 1674 (f°23) ondertekent Elisabeth de Masener *jonghe dochter meer als suffisantelijck voljaert* een akte waarin ze aan Pierijne de Masener *in consideratie vanden dienst gedaen* bij Pierijne… over diversche jaeren alle meubelen geeft (=haar bezittingen, roerende goederen, deze worden niet verder gespecifieerd). Pierijne moet voerder haar leven lang Elisabeth de Masener (haar zus, nicht of tante?) onderhouden van *aet, dranck ende cleere* en een mis te laten celebreren bij haar overlijden.

[12] Zie Op speurtocht in de 17de eeuwse archieven van Herne, www.stap-brug.be.

Pierijne belooft dit te doen en accepteert de gift. Ze zet ook haar merkteken (kruisje). Pierijne zelf zal enkele jaren later al overlijden. Ze huwde zelf in 1676 met Joannes De Dobbeleer (IIId, tak 43/10).[13]

In het wezenboek van het Hernegewoud (1603-23, nr 4108) vinden we vooraan de inhoudstafel. Ook hier tekenen de schepenen. In 1610 tekent oa … van Steene (staat bovenaan, wellicht de meier) en de schepenen Guillam Pauwels, … de Hantschutter, Philippus van den Roost, Vincent Pletincx, Pieter de …froit, Guillam Laureijs.



Op 24 september 1616 zijn de mannen van leen van het Hernegewoud aanwezig. Een zekere Jan van Doorne verklaart de som van 60 ponden over te maken als naaste verwant van de wezen van Janneken Spitaels –dochter van wijlen Adriaen Spitaels en Anna van Came[14]-. De weduwe Spitaels hertrouwt immers met Jacques van Steene, zoon van wijlen Segher van Steene. De bruidegom belooft de wezen te onderhouden *ende te doen leeren*. Zowel Van Doorne als Van Steene zetten hun kruisje onder de akte.

In 1603 (f°13) wordt een akte genoteerd ten behoeve van de wezen Hans en Claes de Smet, kinderen van wijlen Jan de Smet bij het herhuwen van hun moeder Catharina De Dobbeleer met Jan van de Rooste. Er is sprake van een som van 40 ponden die overgemaakt wordt aan de bruidegom voor het onderhoud van de wezen.

Dus: Joannes de Smet, +voor 1603 X Catharina De Dobbeleer (X2 Joannes van den Roost), van wie:

1.Joannes de Smet

2.Nicolaus de Smet

Er is te Herne een huwelijk op 4.10.1603 van Jean vander Roost met Catherine Smets (tafels nr. 8).[15]

---

[13] Er is te Herne een Petronella de Masener geboren op 26.4.1637, als dochter van Adrianus en Cecile Van den Bossche. Ze lijkt geen zus Elisabeth te hebben gehad. Er zijn wel Elisabeth de Masener geboren te Hern in 1627 en 1631. We vinden geen overlijden terug van Elisabeth de Masener.

[14] Met een streep boven Came.

[15] Dit huwelijk is niet gevonden in de beschikbare parochieregister van het Rijksarchief (Agatha). Ook de geboorten van de 2 wezen vinden we niet. Is Catharina De Dobbeleer die duidelijk genoemd wordt in de weesboeken van het Hernegewoud, dan in 1603 gehuwd onder de familienaam van haar eerste man?

Uit de wettelijke passeringen uit de periode 1622-29 (nr. 3967 t/m 3972) halen we de naam van Martin de Ghorain in 1629 als *lietenant van mejer* (=plaatsvervanger van de meier). Het handschrift wordt moeilijker leesbaar.

Wat verder worden de namen van alle schepenen gegeven: Guillam Pauwels, Cornelis Pieretz, Adriaen le Noir, Adriaen Braeckler, Melchiro Brynaert, Matthieu Weverbergh ende Steven de Backere Ze zetten zoals gewoonlijk regelmatig hun handtekening. Joncker Nicolas van Ophem wordt genoemd als meier. De akten zelf zijn korter, soms meerdere op één bladzijde. Vooraan staat telkens een index.

In 1628 (f°4) heeft op 11 januari een genachte plaats ten huijse Jan De Dobbelere. Aanwezig zijn meier Van Ophem en de schepenen Guillam Pauwels, Adriaen le Noir, Pieter Janssen[16], Joos Neuckermans, en Steven de Backere. Sommige namen van schepenen wisselen af. Vermoedelijk betreft het hier Joannes De Dobbeleer (°voor 1577, IIa, tak 43/10). Hij wordt ook al in 1624 en 1622 genoemd. De zittingen gaan soms ook door op andere plaatsen: bij Roland Ots (1624), Steven de Mol (1622).

We stellen nog altijd vast dat inwoners uit bv. Edingen of andere omliggende dorpen genoemd worden als koper of verkoper van bezittingen in het Hernegewoud, dus in de dorpen Herne, Tollembeek en Sint-Pieters-Kapelle. Soms zetten de verkopers ook hun merk of handtekening.

In 1628 f°44 wordt een stuk land *te leene* in Herne verkocht dat grenst aan de eigendom van Jan de Dobbelaire. Dit is weer de hierboven vermelde tavernier.

In 1626 heeft op 7 januari een genachte plaats met als schepenen Jan de Smet, Guillam de Hantschutter, Cornelius Pieretz, Pieters Janssens. Meier Nicolas van Ophem –zijn naam is doorstreept- laat zich vervangen door luitenant-meier Marten de Goraing. Er wordt dan een stuk land te Herne verkocht gelegen aan *dlindeken*. Er is nog een bedrag schuldig aan Charles Colijn (wellicht een af te betalen rente), verder 6 schellingen aan de *chartroisse* (=kartuizers) van Herne, 3 schellingen aan *darmen* van Herne, en 8 schellingen 6 grooten aan de kerk van Herne. Deze laatste bedragen zijn wellicht tienden. Mogelijk gaat het ook om cijnsbedragen, alhoewel het woord cysgoet hier niet vermeld is.

Soms vertegenwoordigen derde partijen de kopers bij een transactie. Zo is Jan de Dobbeer in 1626 f°7 genoemd als momboir. In 1624 wordt Nicolas van Ophem nog als luitenant-meier genoemd (f°3). Schepenen zijn dan Jan de Smet, … de Hantschutter, Marten van den Borre, Mathieu Weverberch, Adriaen Braekelere, Adriaen Vandersmessen en Steven de Baccre.

In 1624 f°47 is Guillam de Dobbeler eigenaar genoemd van een stuk land te Tollembeek op *den duwaers coutre.*

In 1622 heeft op 5 januari een verkoop plaats van een stuk land in Sint-Pieters-Kapelle. De verkoper is Hans de Roop. Het stuk land is komende vanwege … De Dobbelair[17], *sijn huisvrouw*. Koper is Adriaen van Weltre. Op 26 april 1622 wordt ook de naam van Cornelis de Costere genoemd als schepen.

---

[16] Pieter Janssen is nog schepen in 1639, zie zijn sierlijke handtekenig in Op speurtocht in de 17de eeuwse archieven van Herne.

[17] De voornaam van de vrouw is onduidelijk. Er staat doorstreept *xp* of zoiets en in de plaats *Can* (Catharina?). Ook het woord huijsvrouw is raar geschreven.

De periode 1611-1620 (nr. 3963 t/m3965, met leemten, enkel 1611-12, 1618 en 1620 zijn beschikbaar) geeft weer wat extra info.

In 1620 tekent Jan de Masener als luitenant-meier. Enkele namen van schepenen zijn: Steven de Mol, Vincent Pletincq, Cornelis Pieretz, Jan Dierinq, Pieter de Lansnoit. In latere zittingen worden ook nog Adriaen Brynaert en Adriaen de Smet genoemd.

Het genachte op 7 januari 1620 gaat weer door ten huize van Jan de Dobbeler (f°3, 17v, 28v (27 mei), 56 (22 december)). In datzelfde jaar worden nog joncker Nicolas van Ophem als luitenant-meier genoemd en Claude van Ophem *schiltcnaepe* als meier. Wellicht zijn dit vader en zoon. Enige verwarring is mogelijk maar beiden hebben een duidelijk andere handtekening. Vooraan staat er telkens weer een inhoudstafel.[18] We overlopen alle akten in detail vooral naar de namen van de verkopers/kopers en de namen De Dobbeleer als eigenaar van aanpalende stukken land.[19]

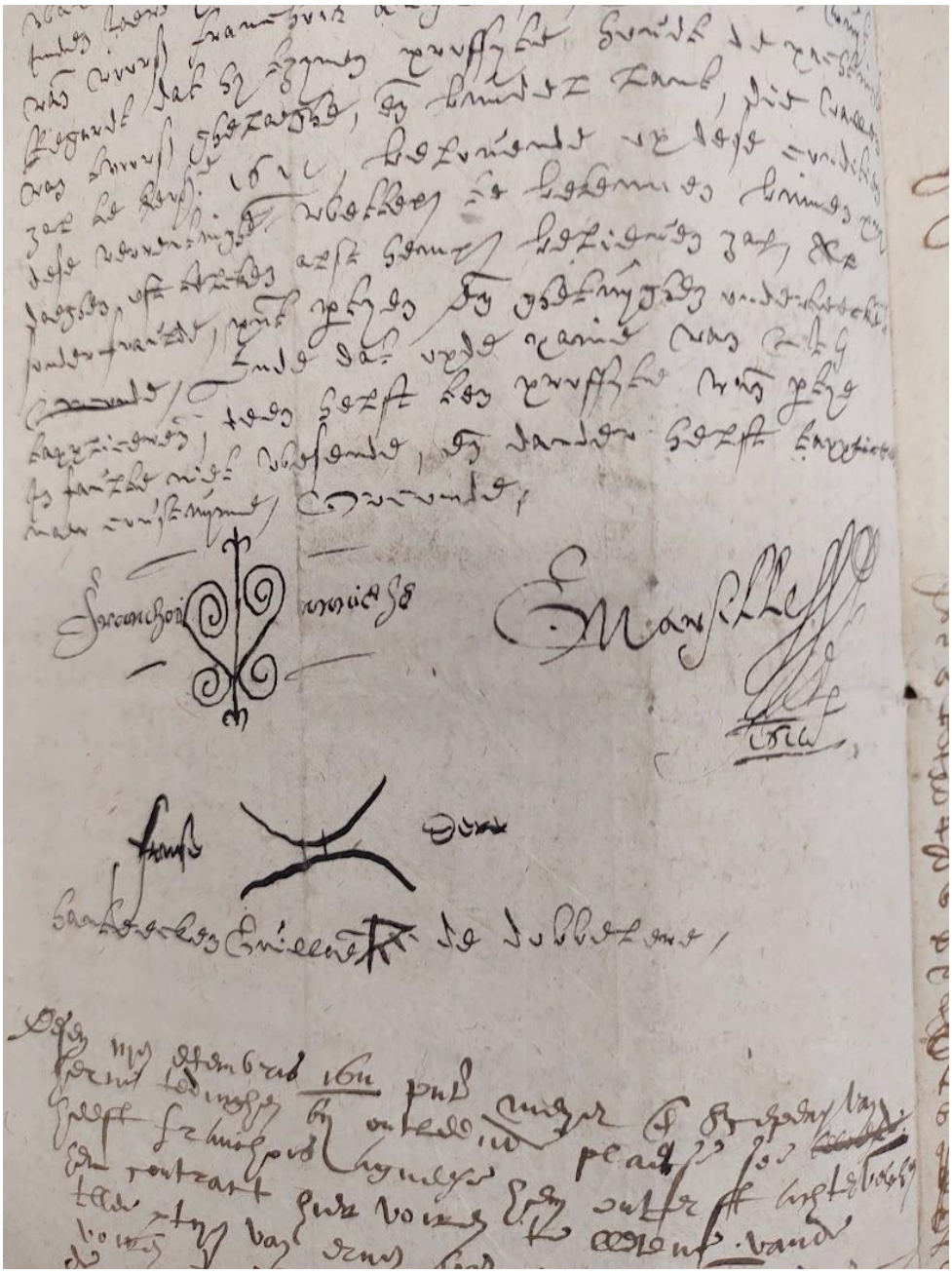
Op 10 november 1620 (f°lix) maakt Jan de Dobbelaire wonende te Tollembeek zijn *ravestissement* met Anna Bascourt, zijn huisvrouw. Er wordt gesproken over *tot de lestlevende van heule beede…, en hen toebehooren alle haeffelycke goederen… catthylen schulden ende naerschulden… sonder eenighe debatte oft callenghi…* Het betreft een korte tekst zonder handtekening. Het gaat hier over Joannes De Dobbeleer (°ca 1600, tak 55/60/73) die in dat jaar zal huwen. In het gezin komen er 7 kinderen en Joannes zal na de dood van zijn echtgenote nog hertrouwen. Dergelijke omschrijving in een akte is eerder uitzonderlijk.[20]

In 1618 wordt Jan de Smet en Phillipus van Roop genoemd als schepen.

De genachte gaan door bij Jan de Dobbeleer oa op 6 februari (f° X), 22 maart (f°18), 12 juni (f° 49). In 1611 worden ook Denijs Pletinq, Adriaen Rebs en Gillis de Croes genoemd als schepen.[21]

In een verkoopakte van 5 november 1611 van een stuk grond te Herne door Franchois Angneesen uit Edingen aan Franchois Meulenaere wordt onderaan de akte de sierlijke handtekening (merk) van de verkoper geplaatst. De familienaam wordt geschreven als *anniese*. Ook deze van de koper wordt gezet én van Guillam de Dobbeleer (voorafgegaan door *handteecken).* In de tekst zelf wordt deze laatste evenwel nergens vermeld.

[18] Zie verdere opmerkingen hieromtrent.
[19] Nu voor deze reeks zowel Herne, Tollembeek, als Sint-Pieters-Kapelle. Deze laatste parochie staat niet direct bekend als een heimat van De Dobbeleer.
[20] Normaal heeft de langstlevende het vruchtgebruik op de eigendommen, naast het eigendomsrecht op de zelfgeërfde gronden en 50% op de goederen verworven binnen het huwelijk. Hier wordt er dus van afgeweken?
[21] Op f° xxi (1612) gaat het genachte door bij Steven de Mol, die blijkbaar zelf ook schepen is. Een andere locatie waar geregeld zittingen doorgaan is bij Aerend de Croes. De namen van de schepenen wisselen nogal eens. Om een beter zicht te krijgen over hun ambtsperiode is het beter van naar meer gedetailleerde info te kijken. Bedoeling was hier vooral om een tijdsbeeld te krijgen.



Op 13 maart 1612(f° 53) verkoopt Nicolas Daelman poorter te Edingen aan Jan de Dobbeler uit Herne een half bunder land gelegen aan *dmercvelt* grenzende aan de *tcapre bij st wauldre*, met twee zijden aan Gillis Mertens. Het betreft ghewarrandeert ceys goet. Op het einde van de akte (moeilijk leesbaar) wordt meer ingegaan op de betalingswijze. Ook echtgenote Maria Batemans (voor haar tochte=vruchtgebruik) en haar kinderen worden hier vermeld.[22]

[22] Zie verder voor een tweede lezing van deze akte. De formulering in de tekst wijst eerder richting een huurkoop van dit stuk grond aan Jan de Dobbeleer. De jaarlijkse huur bedraagt dan 12 ponden 10 schellingen. In latere archiefstukken –niet alle wettelijke passeringen zijn beschikbaar of gecontroleerd- is er nergens sprake van een verkoop van dit stuk land, ook niet bv. bij een later erven door de kinderen. Dit zou dan wellicht na 1643 moeten gebeurd zijn.

In de periode 1611-1612 wordt nergens het huis van Jan de Dobbeleer genoemd als plaats waar de genachte doorgaan. In 1612 f°53 verkoopt Nicolas van Milst coopman wonende te Edingen een stuk land (1/2 bunder) gelegen te Tollembeek *op den grooten boscauter* naast enkele kleinere stukken. Het is niet duidelijk of dit de persoon is die met Barbara de Dobbeleer in 1633 trouwt in Herne.

Ook in de wettelijke passeringen uit de periode 1599-1609 (nr. 3962) wordt telkens gewerkt met een inhoudsregister. Het betreft een dik samengebonden document van verschillende jaren en is nog vrij goed leesbaar. Vooraan staan de namen van de meier en de schepenen genoteerd:

- Joncker Claude van Ophem
- Claes Roobaert, Steven de Mol, Francois Permans, Jan de Notere, Ph. De Roost, Pieter de Lansnoijt, Laureijs Fiefvets

De griffier is Jan de Maesener en Jan de Neve wordt als *cnaepe* vermeld, Arent de Croes als *baillie*.[23]

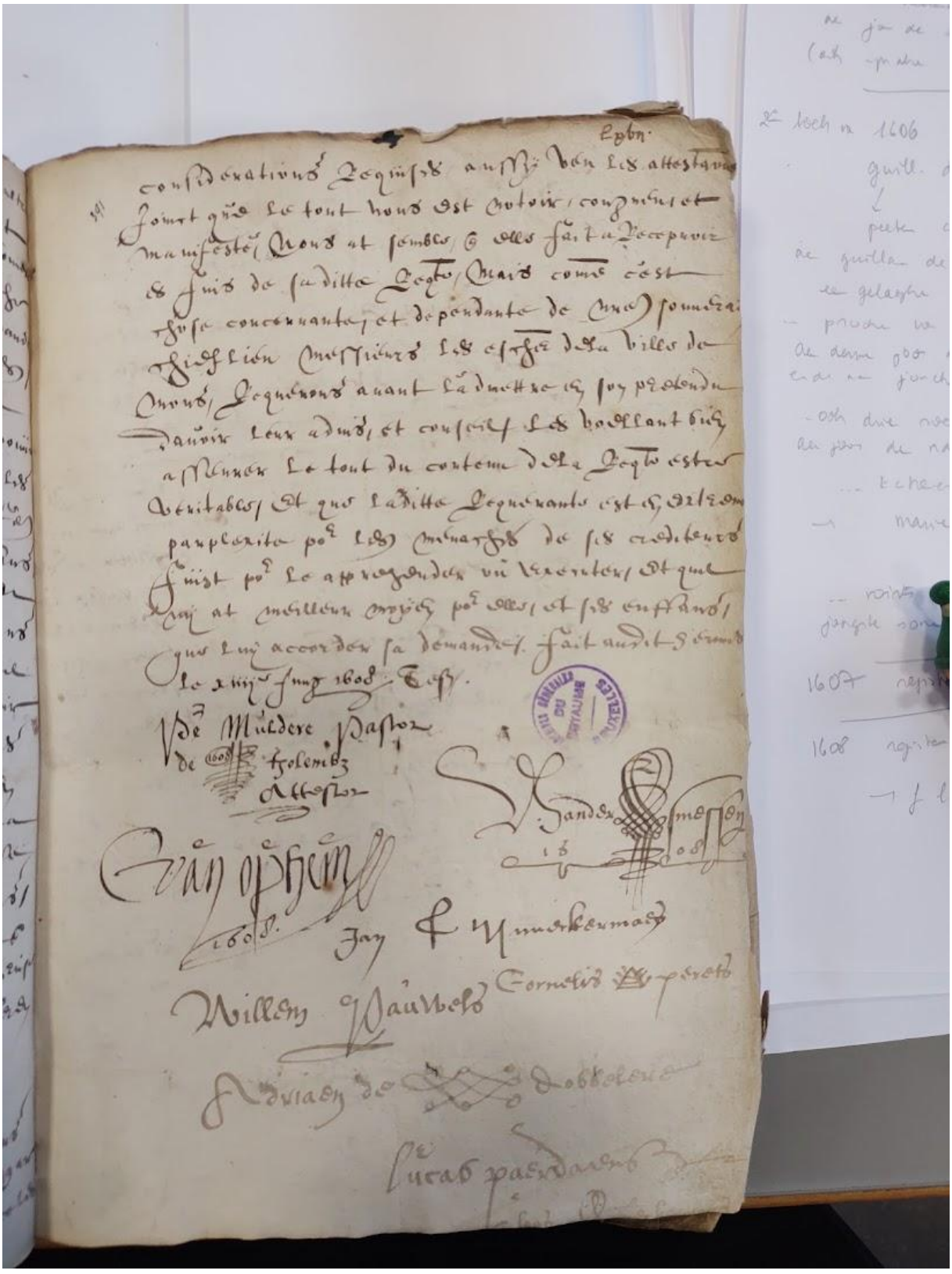
In 1604 f°115 (?) wordt nog eens Claes van Milst als verkoper vermeld. In 1602 wordt vergaderd ten huize van de weduwe Claes Bateman (f°3, 8 oktober), ook juni 1603 (f°23), maart 1603 (f° xlvi), oktober 1603 (f° 86v) en december 1603 (f° 94v). Vermoedelijk gaat hier om de moeder (weduwe) van Maria Batemans, gehuwd met Joannes De Dobbeleer (IIa, tak 43/10). Vanaf 1618 wordt het huis van Joannes De Dobbeleer dan genoemd als locatie van de genachte.

In april 1604 f° 121 verkoopt Daniel De Dobbeleer wonende te Edingen aan Claes de Leenman van Herne, een dagwand *bogaert looftincq gelegen boven douwe smisse tot herne*.[24]

Peeter Clereboult lijnwever te Edingen verkoopt in 1606 f° 3v aan Guillam De Dobbeleer labeurman te Tollembeek een gelaeghe en erve (enkele dagwand) gelegen te Tollembeek, grenzende aan de *molencaitse*, aan derven Joos de Naeyer, aan Marten van de Comen[25] en aan joncer Nicolas Panette (?). Er worden ook nog drie roeden land verkocht palende oa aan tgoet van heetvelde, aan Joos de Nayere. Men spreekt hier ook over *tcheeren ceijs*. Op het einde van de akte wordt Marie van Gheten genoemd als huisvrouw van de koper, namens haar jongste zoon Gheeraert.

In 1608 f°67 staat onderaan een Franstalige akte de handtekening van de pastoor van Tollembeek (P. Muldere) vermeld, en van Claude van Ophem (meier). Ook de handtekening van de nog jonge Adriaen de Dobbeleer (IIa, tak 56/60/73) treffen we hier verrassend aan.

[23] In 1612 wordt ten huize van een Arent de Croes vergaderd.
[24] Zie ook f° 10v (=wellicht huurkoop).
[25] Met een streepje boven de 'm'.



In het laatste register wettelijke passeringen voor 1579-81 (nr. 3961) staat geen inhoudstafel meer. Verschillende akten zijn nog altijd goed leesbaar. Als bestuurders van het Hernegewoud worden vermeld: meier Jacop de Vroe en de schepenen Cornelis Jacobs, Ghys de Costere, Marten Maetens, Jan Pletincq, Adriaen van der Roost, Claes …

Een reeks nog niet bekeken wettelijke passeringen wordt nog vlug overlopen naar verkoper-koper-naam van echtgenote-handtekening. Sporadisch wordt meer in detail naar het verkochte goed gekeken.

In nr. 3966 (=1621):

- Er wordt weer vergaderd ten huize van Jan De Dobbeleer
- F° xxviv vertoont een zegel dat is opengegaan. Binnen zit donkergekleurd onregelmatig stuk van ca 1 mm dik.
- Nicolas van Ophem wordt als luitenant van meier genoemd.
- f° 84v (in moeilijker handschrift) (=7 december 1621)[26] geeft Guillam de Dobbeleer, labeurman te Tollembeek, *in huere* aan Jan de Dobbelaire zijne soone een gelaeghe …. (groot 5(?) dagwand), gelegen te hasendries[27] te Tollembeek. De aanpalende eigenaar wordt genoemd (moeilijk leesbaar). Het betreft ghewarrandeert ceys goet. De gever van de huurkoop behoudt hier zijn woonst. Er wordt nog verwezen naar een akte van 15 november 1605 waarin de rechten van de broers en zussen van Jan de Dobbelaire worden beschreven. [28]Zijn huisvrouw is Anne Bascour.
- Deze akte staat in het register vooraan bij *verdeelinghe giften emancipae ende anderssins*.
- Het gaat hier duidelijk om een huurkoop (geven in rente).
- Het woord geven 'in huere' zelf is moeilijk leesbaar, maar komt nog in andere akten voor (geven in rente, bv f° 20v).
- Later zal dit huis in 1672 door de kinderen van Jan De Dobbeleer verkocht worden.

We bekijken ondertussen in een tweede lezing het dikkere volume nr. 3962 (1599-1609) dat al eerder snel was doorlopen wegens tijdsgebrek.

Vooraan zitten inhoudstafels voor de jaren 1602-1603-1604-1605. Er zijn lijsten met één naam en verwijzingen naar een f°. Dit zijn de namen van de kopers (van bv een rente of van een woning). In de akte staat dan de verkoper *tevreden is van zijn penningh.*

Wanneer in het register vooraan twee namen genoemd worden heeft het oa te maken met huurkoop (geven in rente). Men spreekt over *rentementen* (bv. f° 20v).

Nog een voorbeeld uit 1606 f° ix: Jan de Nayere verkoopt een erfelijke rente aan Nicolaus van Otten (enkel tweede naam in de tafel). Ook in 1606 f° v staat de koper van een erfelijke rente Jan de Cauenere in de lijst.[29]

Op 31.12.1601 f° 2 is de pastoor van Herne, Martin Russeau, aanwezig als *meijere ende als schepenen ende laetmannen van de heerlijkheid van mijn heere den prelaet van ste aubert.*[30] Als schepenen worden genoemd Goris de Smet, Claes de Cocq, Hendrick van den Abbeele en Zegher de Cocq.

Hierin wordt Jan de Dobbeleer *de jonghe hantwercman* te Herne vermeld die een erfelijke rente aan Sacarias de Clercq, cleermaker te Edingen, verkoopt.

---

[26] Op de bladzijde staat iiii (met xx achteraan boven) en iiii (met achteraan v boven, dus 84!)
[27] Het is nog onduidelijk waar andere plaatsen in Tollembeek genoemd bij tak 55 juist te situeren zijn.
[28] Blijkbaar *renonchiert* Jan de Dobbeleer in de andere goederen van zijn ouders, ten voordele van zijn broers en zussen.
[29] Best is goed de omschrijving in de akten zelf goed te lezen om interpretatiefouten te vermijden. Ik heb daarom vorige archiefstukken nog eens bekeken.
[30] Is de pastoor dan zelf meier van deze heerlijkheid?

De lening die Jan aangaat bedraagt 6 pond/jaar en is bezet op een ghelaeghe ende erve (1 bunder oft daerontrent) te *harebecke* in Herne, grenzende aan Goris de Smet, de erven …van *calverstraete* ende derve Hendrick van den Abbeele, ook aan tsheerenstraete. De rente is ook bezet op een half bunder meersen ook daar gelegen grenzend aan Goris de Smet erve, met 2 zijden aan derve … van calverstraete ende aan de harebecke.

Er is op het stuk land (?) al een jaarlijkse last van 6 pond schuldig[31] aan de weduwe Claes Stevens, ook nog 50 schellingen schuldig aan Jan de Notere, een pond *was* (=kaarsen) schuldig aan de kartuizers van Herne en een vat *saet* aan de plaatselijke kerk.

Het betreft gewarrandeert vrij goet. Er wordt hier nog vermeld: *onterft* van weghe Marie Batemans zijn huisvrouw.[32]

Als mambour voor de koper –dus Sacarias de Clercq- en zijn vrouw Berbel Breynaerts , treedt Jan de Neve op. Deze laatste wordt nog een aantal keer in Herne genoemd. Ook nog vermeld *te versterve* op Joos de Clercq (broer van Sacarias) zijn dochter en op Jan Martens (zoon van Sacarias' zuster).

In de marge (vouw van blad) staat nog een moeilijk leesbare omschrijving.

Op de volgende bladzijde wordt de volledige tekst herhaald voor de mannen van leen en het hof van Bergen in Henegouwen. We leiden hier uit af dat de eigendommen lenen waren van de graaf van Henegouwen én van de abdij van St Aubert?[33]

Nog eens ten huyse weduwe Claes Batemans in f°19, 26v en 25 (xlvi).[34] En ten huyse Berbel van Bonte weduwe Claes Batemans. Hiermee komen we meer te weten over de moeder van Marie Batemans (f°39 (=xxiii tweede nummering), f° 89 (=lxix), f°107v, f° 114, f°119v (=20 januari 1604). Het blijft dan stil tot en met 1605 (mogelijk overlijden?).

Het is mogelijk dat door een selectieve lezing van deze akten sommige info gemist wordt.

Einde 1603-begin 1604 f° 114v verkoopt Guillam van Borne, labeurman tot Herne, ….aan Jan de Neve die de wezen *Hansken, Mayken, Jenneken ende Betteken* Smet vertegenwoordigt, kinderen van wijlen Jan de Smet en Berbel …. Soo van *haere formorture* (?). De naam van Catharina De Dobbeleer wordt hier weer genoemd. Blijkbaar wordt er een erfelijke rente bezet op een stuk land verkocht. Vermoedelijk leeft dus Catharina de Dobbeleer als stiefmoeder van de kinderen van Jan de Smet nog. Er wordt geld geleend aan Guillam van Borne. Zij heeft dan zelf ook 2 wezen van Jan de Smet en is hertrouwd.[35]J

---

[31] Te begrijpen als: er is sprake van 2 keer een af te lossen lening door Jan De Dobbeleer van 6 pond/jaar. Hij heeft hiervoor telkens een som geld gekregen en dient deze sommen dus terug te betalen. De abdij van Ste Aubert binnen Cameryck moet dus deze bezette rente registreren. Met de pastoor dus als meier.

[32] De term *onterft* wordt gebruikt bij verkoop van iets, in dit geval dus van de bezette rente? Of gaat de akte over de verkoop van de bezette rente op het gelaeghe én de verkoop van het stuk meers? Zie verder een tweede lezing van deze akte. De eigendommen waren dus eigendom van Claes Stevens die hierop een bezette rente had verkocht, die dan verder doorverkocht wordt aan een persoon uit Edingen. Het is wat vreemd dat dit voor een bezette rente zo uitvoerig in de schepenakten terecht komt.

[33] Of eerder te bergrijpen als zijnde een leen van de abdij. Hiervoor zorgen meier en schepenen van de abdijheerlijkheid (dus pastoor en schepenen) voor de registratie, met een afzonderlijke registratie voor het leenhof (waarvoor abdij dus beroep doet op dat van Bergen).

[34] Dubbele nummering van bladzijden, ook iiii (f°19).

[35] Had zij bepaalde rechten zoals vruchtgebruik?

an van der Roost, lijnewever in Ath, koopt een stuk grond van zijn broer Pieter die soldaat is in Oostende in de compagnie van Adriaen Pieters. (f° 122)

Daniel De Dobbelere (f° 134v) tapissier in Edingen *tevreden van zijn penninghe* verkoopt een erfelijke rente aan Nicolaus van Bourgogne ontvanger van Marcq (dus 12 ponden 10 schellingen /jaar, over een periode van 16 jaar af te betalen door De Dobbeleer, hij leent dus zelf geld van de ontvanger). De lening is bezet op het vijfde part van land in de *langemeersch* merende aan Merten Thienpont… (vrij goet). Er staat nog de vermelding van Anne Robijn, vrouw van de koper en vanweghe Clara van Brabant, huisvrouw van de verkoper.[36]

(f°144 (=cxxi tweede nummering) Daniel de Dobbelere tapissier in Edingen geeft in rente (dus huurkoop) aan Claes de Leenman uit Herne een stuk *bogaert ende lochtincq … ende erve*, in de buurt van *douwe smisse* tot Herne met de melding vanweghe Clara van Brabant syn huysvrauw.[37]

Op 16 november 1604 f° 165 is er een genachte met Jan de Masener als *lieutenant van mayere.*

Op 20 januari 1605 (f°176 of cli als tweede nummering) verkoopt Jan De Dobbeleer sone van wijlen Jan tevreden van zijn penningen aan Jan de Smet zoon van Goris, labeurman wonende te Herne, een half bunder meersen ende erve te harenbecke in de *schiltmeersch* te Herne, meerende aan Goris van Calverstraete erve, aan voors. Ghoris de Smet erve, aan Barbelken Gewas als erve. Er wordt verder gesproken van *dabdije van sinte aulbert binnen camerycke.* Er *is saet* schuldig aan de kerk van Herne.

En sal worden onterft als erve commende van weghe Marie Batemans syn huysvrouw. [38]

Begin 1606 (f°iiiv of 227v tweede nummering) geeft Peeter Clereboult lijnwever te Edingen in rente aan Guillaume de Dobbeleer, labeurman in Tollembeek, een gelaeghe en erve in Tollembeek, gelegen …. grenzende aan de molencaitse, aan derve Joos de Nayer, aan Marten vander Comen[39], aen joncker Nicolaus van Ottem erve (?).

Verder staat er 'ontrent drye roeden plaetse daer een … op staet' en 'onterft vanweghe Marie van Ghete syne huysvr.' Het gaat hier weer over een huurkoop.[40]

Nota ivm de familie De Smet
We weten uit het weesboek dat Joannes de Smet (+voor 1613) X Catharina De Dobbeleer (°voor 1580), met 2 wezen in 1603 Joannes en Nicolaus de Smet. Catharina herhuwt na 1603 met Joannes van de Roost.
In de jaren 1620 en al vanaf 1618 worden de schepenregisters gehouden ten huize van Jan De Dobbeleer. Jan de Smet wordt als schepen genoemd (dus ° voor 1593).
Jan De Dobbeleer (°voor 1577, XMarie Batemans) woont te harebecke in Herne. Hij heeft mogelijk het gezin Goris de Smet als buur (1601).[41]
In 1605 verkoopt Jan De Dobbeleer (X Marie Batemans) een stuk land te harebecke aan Jan de Smet (°voor 1580) fs Goris.

[36] Zie ook f°8v ivm Marie Batemans, met zelfde soort formulering?
[37] Beide namen staan in inhoudsregister, dus duidelijk een huurkoop.
[38] Typische formulering van 'onterft' zijn door de vrouw van de verkoper. Er is verder mogelijke verwantschap met de familie de Smet (buren?). In de inhoudstafel staat enkel de naam van Jan de Smet als koper.
[39] Met streepje op de 'm'.
[40] Het is vreemd dat er 'onterft' staat bij de vrouw van Guillam, dit zou moeten 'innegeerft' zijn? In de inhoudstafel staat 2 namen vermeld! In 1621 geeft Guillam aan zijn zoon Joannes een ander gelaeghe in rente.
[41] Niet duidelijk of het de nakomelingen van Goris de Smet zijn (vermelding erve?). Erve wordt in de akten soms voor of na de familienaam geschreven, soms ook niet (=hoirs?).

Eind 1603 worden de wezen hansken, mayken, jenneken en betteke de Smet vermeld, kinderen van Jan de Smet (+) en zijn huisvrouw Berbel … Jan de Smet was dus al een eerste keer gehuwd. Of gaat het hier om een tweede Jan de Smet?[42]
Er is ook sprake van schepen Jan de Smet in 1618. Dit is wellicht de tweede Jan de Smet (fs Goris).[43]
Mogelijk is Catharina De Dobbeleer dus een zus of verwante van Joannes De Dobbeleer (X Marie Batemans).
Al bij al is het nog niet volledig duidelijk om de personen te identificeren:

- Er is een Joannes de Smet (+voor 1603)
- Er is een Joannes de Smet (als wees 2 keer genoemd)
- Er is een Joannes de Smet fs Goris die in 1605 genoemd wordt
- Er is een Joannes de Smet die schepen is in 1618

Het is ook vreemd dat we weinig of niets terugvinden over het gezin van Joannes de Smet-Catharina De Dobbeleer.[44]
We vinden in de parochieregisters van Herne:
-Joannes de Smet (°voor 1585) X Herne 12.5.1604 Catharina de Hantschutter, van wie:
1.Anna °Herne 27.6.1606 (D. Stephanus Steckeldoorn, Anna de Smet)
2.Anthonius °Herne 1612 (Anthonius de Hantschutter, Anna de Smet)
3.Catharina °Herne 22.8.1618 (Adrianus Neels)
4.Petrus °Herne 16.4.1619 (Petrus de Hantschutter)
5.Petrus °Herne 29.2.1616 (Stephanus de Mol)
6.Gregorius °Herne 12.3.1608
7.Nicolaus °Herne 7.2.1610
8.Catharina °Herne 17.12.1613
-er zijn verder Joannes de Smet X Herne 10.10.1588 Bartelina van Bonte[45] en een Joannes de Smet X Herne 30.5.1593 Anna Schullens (met kinderen tussen 1594 en 1606). Het volgende huwelijk van Joannes de Smet heeft pas plaats in 1627. Er is een overlijden van Jan de Smet te Herne op 9.10.1614 en 4.2.1625.

<u>Over de herberg van de familie Batemans te Herne</u>

In de schepenakten van het Hernegewoud wordt in de perioses 1602-03-04 regelmatig vermeld dat de zittingen doorgaan ten huize van de weduwe van Claes Batemans. Haar naam wordt ook vermeld: Berbel van Bonte. Dit echtpaar is gehuwd te Herne op 3.11.1589.
Het blijft dan stil tot 1618 wanneer de zittingen regelmatig doorgaan ten huize Jan De Dobbeleer. Het blijkt hier om Joannes De Dobbeleer X Marie Batemans te gaan en we gaan ervan uit dat dit wellicht een dochter is van Claes. Berbel van Bonte moet dan de tweede echtgenote zijn van Claes Batemans en dus eerder de stiefmoeder van Marie Batemans.[46]
Jan De Dobbeleer wordt nog met de vermelding ‘ten huize van’ vernoemd in 1631.

[42] Zie ook 2 keer de naam hansken (=Joannes) als kind.
[43] En wellicht niet het 2 keer vermelde Hansken of Joannes De Smet.
[44] Mogelijk te Sint-Pieters-Kapelle dat we niet altijd evenveel in detail hebben bekeken.
[45] Zie de vermelding in 1603 van Jan de Smet en zijn vrouw Berbel… Mogelijk duidt de naam van Bonte op verwantschap met de moeder van Marie Batemans. Waarschijnlijk kinderen in 1591 en 1594, de naam van de moeder als Jacqueline ingevuld.
[46] Marie Batemans krijgt haar eerste kind in 1599, zij moet dus geboren zijn voor 1579. Of is er een andere familierelatie?

In de periode vanaf 1608 worden nog vermeld als herbergiers[47]: Arent de Croes, die huwt te Herne 1.1.1595 met Anna Van den Herreweghen, Steven de Mol[48], die huwt met Elisabeth Vander Waerden en Roland Ots. Nog in de jaren 1620 komen we deze namen tegen naast deze van Jan De Dobbeleer.
Wat er met de herberg van de familie Batemans na 1604 en voor 1618 is gebeurd is me onbekend. Het is ook niet duidelijk of al deze herbergen in Herne zelf te situeren zijn.
Hoe verliepen deze zittingen of genachte? Gebeurde alles achter gesloten deuren of sijpelde er af ten toe iets naar buiten?

Nr. 3970 (=1627)

In de inhoudstafel is er sprake van de rubrieken:

- Erf.. (Jan De Dobblere lxii)
- Nieuwe last ende transporte (zie ook p. 20v)
- Verrentementen (Jan Bombart ende Hans de Dobblere xxix)
- Verdeelinghe conditien emancip…

Martin de Ghorain wordt weer als luitenant van meier genoemd.

Xx april 1627 (f° xxix)

In naam van Margaretha van Mery (?) weduwe van wijlen Pieter Rebz, treedt Jan Bombart te Herne- gehuwd met haar dochter Petronella uit Margaretha's eerste huwelijk met Pieter Rebz *haer eerste man* (f°xlviiiv)- op als tussenpersoon bij de transactie.

Hij geeft in rente[49] aan Hans de Dobblere te Herne een gelaeghe aan oa de sheerenstraat en het *borgvelt*. Het betreft gewarrendeert ceys goet.[50] Er staan nog enkele lasten op deze eigendom. Er moet nog 250 pond betaald worden: 50 pond gereed geld, 100 pond te betalen tegen de 20ste *naerstcommende* en verder nog 13 pond/jaar *vrij gelt den penninck xvi.*[51]

Het gaat hier om een overdracht van eigendom. De 'geefster' Margaretha van Mery(?) behoudt haar toch, wat we kunnen interpreteren dat ze er blijft wonen. Later dat jaar (f°xlviiiv) zal deze Margarethe van Mery (?) haar schoonzoon opdracht geven om de rente (13 pond/jaar) te verkopen aan een persoon uit Edingen, *schuldich* is Jan de Dobbelaire en onterft vanweghe de voorn. weduwe Pieter Rebz.[52]

Wellicht zal Jan De Dobbeleer deze eigendom in 1639 gebruiken om een bezette rente aan te gaan (eigendom in Hellingen, men spreekt hier wel van 2,5 dagwand wat niet overeenkomst met een half bunder of 2 dagwand). De eigendom moet wellicht tijdens het eerste huwelijk van Margaretha van Mery (?) aangekocht geweest zijn, daar haar schoonzoon als voogd optreedt. [53]

[47] We veronderstellen dat daar toen regelmatig zittingen doorgingen in de herbergen.
[48] Steven de Mol wordt ook al in 1602 vermeld, net als Segher Vermoessen en in 163 Claes Roobaert.
[49] Dus weer een huurkoop. Geven in rente is dus duidelijk iets anders dan verkopen van een rente (lening)
[50] Info uit f° xlviiiv, in de akte van 20 april staat dit blanco.
[51] Onduidelijke berekening.
[52] Het woord onterft wordt dus ook gebruikt voor een rente. Jan de Dobbeleer zal de rente dus verder afbetalen aan de persoon uit Edingen.
[53] In 1639 is de jaarlijkse rente van 13 pond nog niet helemaal afbetaald?

We vinden in de parochieregisters geen verdere info over het gezin van Margaretha van Mery (?) en Pieter Rebs.[54] Mogelijk was er ook een familieverwantschap met Jan De Dobbeleer.[55]

Nieuwe lezing van akte 1601: Jan de Dobbeleer 'den jonghe' [56]verkoopt een rente aan Sacarias de Clercq voor 6 ponden/jaar. Het gaat hiet niet om lenen van geld door Jan De Dobbeleer. Hij heeft ooit zelf geld geleend aan Claes Stevens (6 pond/jaar afbetaling aan hem) en verkoopt deze nu door. Onterft Marie Bateman= zij doet als mede-eigenaar van de rente hier ook afstand van. Normaal kan men op een stuk grond geen twee maal een bezette rente nemen! Het stuk grond in harebeeck was dus niet zijn eigendom maar van Claes Stevens die er een rente op had bezet.

Over tevreden van zijn penningen, inerven/onterven tot verrentementen

Ofwel wordt er iets verkocht en is tevreden van zijn penningen (bv. verkoop van stuk land of verkoop van een bezette rente). Een bezette rente kan ook nog eens doorverkocht worden, dit blijkt dan uit de tekst wanneer er sprake is van een derde persoon C en van de persoon B die ooit geld heeft geleend bij A, nu bij C moet verder afbetalen.
Ofwel wordt iets in rente gegeven (verrentementen) (2 namen in inhoudstafel) waarbij bv. voor een stuk land wordt afgesproken een jaarlijkse betaling te doen (ook rente genoemd).
Soms spreekt men van innegeerft (men wordt eigenaar van land of van een rente) of van onterft.
Met rente wordt dus bedoeld een jaarlijks te betalen bedrag (meestal over 16 jaar). Leent A geld bij B dan verkoopt A dus een rente aan B. Hij krijgt immers geld voor een iets van waarde, net zoals bij een huis.
Best is om zo goed mogelijk de tekst te ontcijferen om verkeerde interpretaties te vermijden.

Vervolg nr. 3970 (=1627)

Op xiii september 1627 (f°lxii) is present *joncker nicolas van ophem als meyere van herneghewault* en als schepenen Peeter Janssen, Joo Reuckermans, Jan Diericx, …, en de verkopers Lauweryns de Masener end Jan de Man (?) wonende te Edingen, tevreden van *haerlieden* penningen. Zij verkopen aan Jan De Dobbeleer te Tollembeek een dagwand meers *oft daer ontrent* te Tollembeek grenzende aan dhoirs … de Masenener en aan Jac… van der Roost… ghewarrandeert ceys goet. Er is onterft van wege Lauweryns de Masener zijn patrimonie en Jan de Man onterft vanwege … Anna Bascour wordt vermeld als huisvrouw van de koper.

Nr. 3974 (=1631)

Zoals in andere bundels komen ook hier geregeld transacties tegen met personen die buiten het Hernegewoud leven, niet alleen buurdorpen maar ook plaatsen verder gelegen in Vlaenderen.

Deze bundel was ooit samengebonden (gaatjes aan linkerkant) in tegenstelling tot andere bundels. Aan de rechterkant zijn de bladeren aangevreten.

In een akte van november 1631 (f° lxxviii) vinden we de handtekening van Adriaen De Dobbeleer onderaan. Hij zet een typisch merkteken met ervoor de letter A en erachter Dobbeler. Nadien komt die handtekening nog voor en wordt de voornaam volledig geschreven.

[54] Had het huwelijk plaats in Sint-Pieters-Kapelle?
[55] We hebben een tijdje vermoed dat zij de stiefmoeder was van Jan De Dobbeleer (XMarie Batemans), maar wellicht was zij eerder een aangetrouwde nicht, zie Enkele vragen bij de Hernse familie De Dobbeleer.
[56] Hij wordt nog 'den jonghe' genoemd alhoewel zijn vader al was overleden. Waar Jan De Dobbeleer met zijn gezin den woonde voor 1627 toen hij zijn gelaeghe te hellingen kocht is niet bekend.

Vervolg nr. 3962 (met deel 1607)

Vooraan staat weer de bekende inhoudstafel:

- Erff…
- Nieuwe last & transport & afquytinghen van renten
- Verrentementen (telkens 2 namen)
- Conditien Verdeeligen …

Claude Van Ophem schiltcnape is als meier genoemd.

Het boek begint eigenlijk al met het najaar van 1606.

Op 31 oktober 1606 (f° viiv) verkoopt Daniel de Dobbeler[57], tapissier te Edingen, tevreden van zijn penningen, aan Jonas Pax…, labeurman te Sint-Pieters-Kapelle, een erfelijke rente *ende transporte* van 55 ponden/jaar de penninck 16. Schuldig is Claes de Leenman. De rente is door deze laatste bezet op een lochting ende erve gelegen aan het kerkhof te Herne, gewarrandeert cys goet, merende aan de sheerenstraat ende Jan Mertens. Onterft vanwege Clara van Brabant zijn huisvrouw. De rente (dus jaarlijkse som die ze ontvangen van Claes de Leenman) wordt dus verder verkocht aan Jonas Pax… Daniel en zijn vrouw zijn dus geen eigenaar meer van deze rente.

Deel 1608 begint met een inhoudstafel en met het einde van 1607.

f° vii (xiii november 1607)

Daniel de Dobbeleer (dobbler), tapissier te Edingen, tevreden van zijn penningen verkoopt aan … de Nokere, labeurman te Herne, een dagwand en half meers oft daeromtrent gelegen in de harenbecke te Herne grenzende aan dezelfde beek en aan het meerevelt, aen Marie Agneesen en aan de weduwe en hoirs Joos de Jonckheer gewarrandeert ceys goet. Onterft vanwege Clara van Brabant zijn huisvrouw. Innegeerft Marie Brugmans, huisvrouw van de koper, … haar tocht.[58]

Nr. 3961 (=1609)

Dit is het laatste boek uit deze reeks en begint met het einde van 1608. In de inhoudstafel vindt men weer:

- Vercoopinge van erven (guillam de doblere f° xx)
- Nieuw last ende transport
- Verrentementen
- Conditien ghiften … verdeelinghe emancipae[59]

f° vii (december 1608)

Daniel De Dobbeleer, tapissier te Edingen, tevreden van zijn penningen verkoopt aan Anthonis Pape… , poorter te Edingen, een erfelijke rente ende transporte van 12 pond/jaar. Schuldig is de weduwe en hoirs Claes Daelman, bezet op een dagwand bogart lochtinck erve te Herne boven douwe smisse, grenzend met twee zijden aan sheerenstraete, ende met dandere syde aan de voors.

[57] Daniel De Dobbeleer behoort nog tot een aparte tak Edingen. Er zijn nog andere transacties waarbij hij betrokken is.
[58] Bij innegeerft staat ook de naam van Jan de Neve (komt ook nog elders voor) die wellicht als tussenpersoon optreedt. Hij wordt dan mambour genoemd bv. f° xxviiiv en xxxiii.
[59] Met horizontale afkortingsstreep boven ‘pae’.

weduwe en hoirs…. Het gaat om ceys goet. Onterft vanwege Clara Van Brabant zijn huisvrouw. Innegeerft Barbel Langendries zijn huisvrouw haer tocht…[60]

Dus Daniel De Dobbeleer verkoopt weer een rente verder. De oorspronkelijke af te betalen rente door de weduwe Claes Daelman, dient nu verder afgelost te worden aan de nieuwe eigenaar van de bezette rente, namelijk Anthonis Pape…

f° xx (=februari 1609)

Gillis de Groot te Vollezele en Joos van Droogenbroeck te hellingen (Herne) verkopen als erfgenamen (deels doorstreepte tekst) *tevreden van haere penninck* aan Guillam de Dobblere labeurman te Tollembeek, de helft van een half bunder meers oft daerontrent gelegen *moktinghe* (?) meers te Tollembeek, merende aan … aan Jan Rebz, gewarrandeert vrij goet.

Onterft voorn. De Groote… item de voors. Droogenbroeck getrouwd geweest met Gertrude de Groote… item de voors. Adriaen Lesterbos *geheuwt sonder kinderen*… Jan van … *getrout hebbende syn suster*… item de voors. (=de erfgenamen uit doorstreepte tekst).

Innegeerft Jan de Neve mambour conditie Clara Ingeleerts zijn huisvrouw haar tocht.

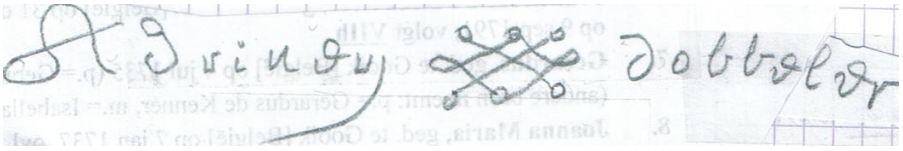
Nr. 3979 (=1636)

Er is weer een begin met een inhoudstafel. We doorlezen de bundel beknopt (op namen verkoper/koper, de naam van de vrouw van de koper, eventuele handtekeningen).

f° ii

Genachte gehouden tot Herne by… Nicolaes Van Ophem meier van Hernegewoud present als schepen ende Meeus Pauwels, … Pardaens, Pr… , Melchior Brynant ende Adriaen De Dobbelere den xv janvier 1636.

Hieronder handtekening (eigen reconstructie) van schepen Adriaen De Dobbeleer. Hij tekent nadien nog aantal keer. Soms wordt ook een plaats vermeld waar de genachte doorgaat (bv f° xxiiiv ten huijse van Guille de Smet).



f° lxxiii Joannes Ernault *pastor herineri* wordt vermeld.

f° ix (=xxix janvier 1636)

Den selven dach vercocht Jan Lauwers woenende … in Vlaenderen… tevreden van zijn penningen aen Jan de Dobbelere[61] woenende Tholemb een vierendeel in een gelaeghe groot vier bunder te *muylant* (Tollembeek) merende Jan Lauwers… aen dhr Adriaen …. aen sheerenstraete ghewarrandeert ceys goet met de last daer op vuytgaende daer de cooper met … als erve als … hem comen vanwege Barbel Docy (?) hebbende de selve … als mambour Anna Bascour prooper… huisvrouw haer… voorts op haere kinderen. Den innecoop is xliii £ vlaams ende coope verantwordt.

[60] Typische formulering bij doorverkoop van een bezette rente met 3 partijen. Barbel Langendries is de huisvrouw van de koper.
[61] Staat in index als koper.

f° xii (xii feberier 1636)

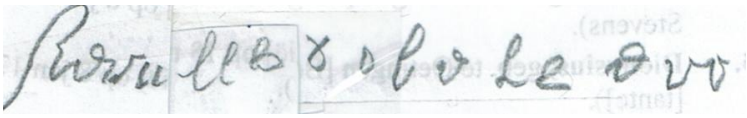
Jan de Dobbeleer[62] verkoopt aan Lauwerens Beltrijs (Tollembeek) het vierendeel in 3 dagwand 53 roeden land… in een … van vier bunder gelegen te muylant (Tollembeek) merende aan … sheerenstraete … gewarrandert ceys goet… last van iii vaeten cooren …. Aen darmen van Tollembeek ende aen darmen van ste pieter …

Nr. 3981 (=1638) bevat niets speciaals.

Nr. 3983 (=1640) bevat geen inhoudstafel.

F° xv (xix janvier 1640) Arent De Dobbelere hantwerckman woonende binnen de prochie van Oettinge tevreden van syn penninck aen Lauwereyns Waeyenberch pachter woonende binnen de prochie van Ste Pieter een dagwand land gelegen in winckelvelt prochie van Ste Pieter merende met dry syden aen Schepers… ende aen dhoirs Passchier van Damme… als erfve hem van … Marie de Smet van haer patrimonie copers huysvrauwe hebbende … ten deesen daeghen kinderen van haer … innegeerft Peeter … als mambour…

Hieronder de wat vreemde handtekening van Arnoldus De Dobbeleer[63] (°voor 1615, eigen reconstructie).



Nr. 3985 (=8 juli 1642, f° 35)

Adrianus De Dobbeleer pachter en labeurman te Tollembeek geeft in rente aan Pieter Janssen de helft van een ghelaeghe ende erfve behuyst, gelegen te *pauslene* (Tollembeek) merende oa aan dhoirs Inghel Deherder en aan dhoirs Jan Roobaert, gewarrandeert vrij goet, belast met 23 ponden/jaar[64] aan het kapitel van Ste Wautru van Bergen, ook 5 vaten *corins* aan dhoirs Matthias, 3 vaten aan dhoirs Marcker (?). Pieter Janssen betaalt ongeveer 46 ponden/jaar den penninck xvi. Michiel de Nayere treedt op als mambour. Het betreft hier dus een huurkoop van een woning met toebehoren waarvoor de verkoper Adrianus De Dobbeleer 46 ponden jaarlijks zal ontvangen gedurende 16 jaar.

f° 39 (12 juli 1642)

Claes Pletincx te Edingen geeft in rente (huurkoop) aan Adriaen De Dobbeleer te Tollembeek een half bunder land (uit een stuk van 7 dagwand) op het *mottinghevelt* (Tollembeek) merende aan oa Jan van Roost-ook nog een stuk van 5 dagwand op Tollembeekcautere (Tollembeek) merende oa aan dhoirs Jacques de Vits en aan dhoirs Michiel Bourgeois, gewarandeert vrij goed, te betalen 22 pond/jaar den penninck xvi. Onterft bij den voors. Pletincx. De echtgenote van Adriaen De Dobbeleer wordt ook vermeld, Maria Robarts (tak 55/60/73).

f°55 is een voorbeeld van een verkaveling bij de familie De Mulder (met kavels A, B, C,…)

Nr. 3986 (=1643)

---

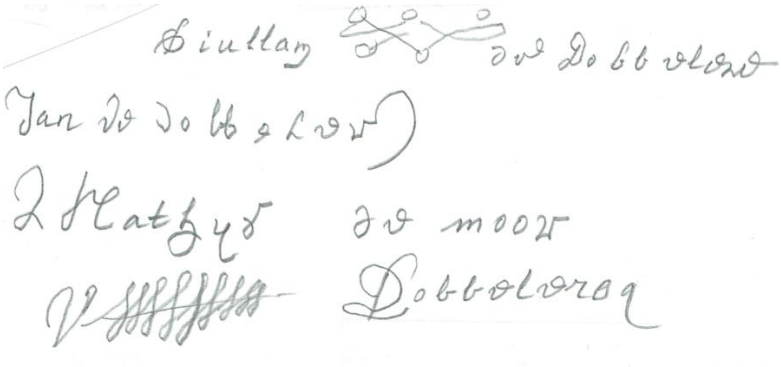
[62] Staat als verkoper niet in index.

[63] Het is nog niet duidelijk over wie het hier gaat. Hij bezit in elk geval een stuk grond in Sint-Pieters-Kapelle. Mogelijk is er dus een familieverwantschap met dit dorp.

[64] Eventueel schellingen/jaar. Het betreft hier vrij goed, dus niet duidelijk hoe de lasten dienen geïnterpreteerd te worden.

Op 3 augustus ondertekenen voor de mannen van leen van het graafschap Henegouwen ende hove van Bergen Guillam, Peeter en Jan De Dobbeleer met Matthys de Moor (X Claerke De Dobbeleer) een akte van voogdij voor hun jongste broer Mattheus. Deze is nog niet *voliaert, inden ouderdom van 21 jaeren ende meer.*

Zijn broers en zuster *maecken sich sterck* en zetten hun handtekening (hieronder eigen reconstructie). Het betreft een heel goed leesbare akte. Men spreekt over de aflijvigheid van hun ouders (=beiden kort tevoren overleden).



Guillam, Adriaen, Jan ende Matheus zijn alle vier *ghebroeders ende noch jonckman te heuwene*… Dit stemt overeen met de genealogische gegevens van tak 55/60/73, er zijn daar 4 ongehuwde broers in 1643.

Enkele opmerkingen:

- Guillam is nog niet gehuwd, maar wel genoemd als voogd.
- Er was ook een zus Barbara, gehuwd met Nechelput, hier niet genoemd.[65]
- Petrus als broer was wel al gehuwd én is voogd. Hij was ook schepen.[66]
- Adrianus als broer was niet gehuwd en ook niet als voogd.
- Joannes als broer was niet gehuwd én is voogd.

Nr. 3987 (=1644)

Niets speciaals. Men zou nieuws verwachten over tak 43/10 met bv. het overlijden van Joannes De Dobbeleer (XMarie Batemans) en verdeling over zijn 3 zonen… Of hebben we iets gemist?

Nr. 3989 (=1647-49) begint met 1647 (volledig), dan onduidelijk.[67]

Nr. 3991 (=1649-50) met inhoudstafel:

- Gerard de Dobbeler ten profyte van mevrauwe Speckhauder weduwe d'heer … Stevens (f° lxvii)
- Opdracht Gherard de Dobbeler ten profijte van … (f° cvxix)[68]

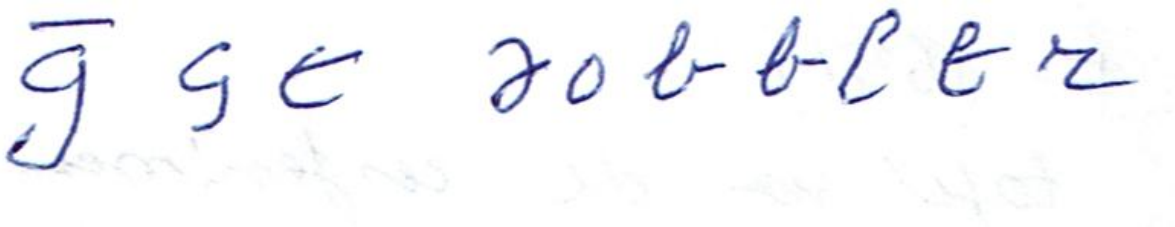
f° lxvii verso (=1650)

Gerard de Dobbeler woonende … neemt in pacht mevrauw Speckhauders weduwe dheer ….Stevens woonende tot Antwerpen een hoof (?) groot 50 bunders tot Onse Lieve Vrauwe Lombeecke ter … van

[65] Bij haar overlijden worden in de weesboeken de 3 ooms vermeld.
[66] Ook genoemd bij een transactie in 1645.
[67] Nr. 3990 (=1648-49) niet aangevraagd, zie verder.
[68] Na de 'c' staat de 'v' hoger geschreven.

aentrent 20 mudde coorens ende 400 gulden *tjrs in gelde min ofte meer* (dus pachtprijs) *d'eerste betalinghe te doen te kermisse 1650 nastcommende.*

Ende alsoo hij … de voors. mevrauwe … te verseckeren soo hadde hij bij sijnen … ende ghoede wille … onbedwonghen opghedraegen inde handen van joncker Nicolas van Ophem meyere van Herneghewault de partij van … hier naer te weten een … part te nemen indervachtichyt van een ghelaeghe behuyst groot drij dacht (=dagwand) oft daeraentrent ghelegen te schiebecke prochie van Tholembecq merende aen sciebecq cauter aen Willem Pauwels… ende … in een half bunder en half dachwant landts gheleghen op de vijvercauter prochie voorseide meerende met twee syden aen tgoet Joes … ende aen Joannes de Middeler … een half bunder landt ghelegeh an op den scibecq cauter prochie voorseide merende aen derme (=de armen) van Tholembecq aen het leen van weduwe ende hoirs Lieven van Neuckere ende aen joncker Joannes de … ghewarrandeert ceys goet [69] *onterft… van weghe Jenne Neuckermans syne huysvr. … de voorseide mevrauwe tevreden in ende … in de handen van voorseide meyere… van betalinghe van de voorseide …* (handtekening Schepenen en van de pachter (zie reconstructie hier onder)).



f° cvxix (=13 december 1650)[70]

De tekst gaat over hetzelfde nu met vermelding *Onze Lieve Vrauwe Lommeken* (!) landt van Brabant als woonplaats van de pachter en een *hof groot aentrent vijftich bunder.*

Dus:

- Gerard de Dobbeleer X Joanna Neuckemans, woont OLV Lombeek
- Pacht er een hof (50 bunder, wat vrij groot is) van mevrouw Speckhauders weduwe Steven (Antwerpen) voor een bedrag van 400 gulden/jaar + 20 mudde koren
- Als borg belooft hij in handen van de meier van het Hernegewoud een deel in een oud gelaeghe (3 dagwand) te Schiebeek (Tollembeek) + half bunder en half dagwand land (vijvercauter) + half bunder (sciebecq cauter)

Bij tafel van *arrentementen*:

Joannes de Dobbeler ten proufijte van claes… (f° iiiixx xii)[71]

Den xiii octobre 1650 zijn present lieutenant van den meyer ende schepenen van Hernegewault hierboven ghe… ondert… Jan de Dobbelere woonachtich tot Thollembeck aen Nicolas …oubert woonende aldaer de welcke insghel in rente ghenomen te hebben derfvachticheyt van een dachw. ende half landts ghelegen op de …eij coutere prochie voorseide meerende aende chartroisie van Herne aen tsheerenstraete ende aen Jan de Costere … dry leijnen lant … een dachwant en half gheleghen opden selven cautere meerende aen tgoet van thof te bonte (?) aen tgoet van thof te wortmortels ende aen Gheert de Dobbelere ghewarrandeert ceys goet te weten…

[69] Er wordt nog een langgeschreven cijnsbedrag vermeld.
[70] Hier weer na de 'c' een hoger geschreven 'v'
[71] De laatste xii staat lager genoteerd, ervoor staat dus 80 (iiiixx).

Onterft … Martyne de Nayere syne huysvrauwe … ende Cathelijne Herpelincks… huysvrauwe tocht … ende voorts op hemlieden kinderen… ende daervoren jaerlyckx te betaelen een erflycke rente van dertich pont tjrs vrij ghelt te quyten…

Dus:

- Jan de Dobbeleer geeft in rente (huurkoop) een eigendom aan Nicolas ..oubert. Er is jaarlijkse afbetaling door deze laatste.
- Zijn vrouw Martijne de Nayere is onterft.
- Grond grenst aan Gerard de Dobbeleer.
- Wie is Cathelijne Herpelincks die er kan blijven wonen (tocht)?

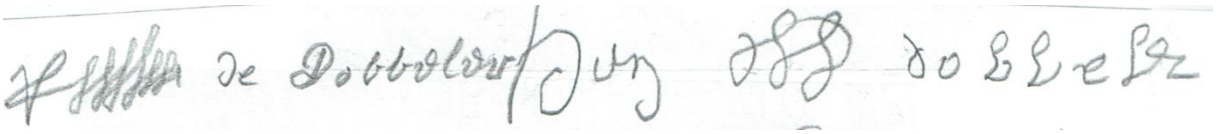
Nr. 3992 (=1651)

Tafel van de eerfenissen ende onterfenissen bij vercoopinghe

f° 50 Pr. Grumiels (?) ten profijte van Pr de Dobbeler[72]

Vanaf f° 79 staan drie akten plots in het Frans (niet te lezen, ongewone woordenschat). Bv. xxiv juillet 1651 Pierre de Dobbeler demeurant a Tollembecq a remonstre a sr. Joannes de la Court depositaire … Joannes Dobbeer censier demeurant a Tholembecq et Jossine la Povure (?) censier… Tholembecq…

(hieronder reconstructie van handtekeningen De Dobbeleer)[73]



Tafel van eerfenissen ende onterfeniisen…

fT° 113 Arent de Dobbeler ten profijte Guillam Dresmarez

Desen iii october 1651 vercocht Arent de Dobbeler pachter woonende te Gooik[74] in Brabant tevreden van zijn penninck aen Guillam De Maere laenewevere woenende ste pieters die insghelyckx kent vercocht (?) te hebben … ten .. welycke daeghe dervachtighyt van een gelaeghe behuyst ende behooft ende beplaent met … groot dry dachwant daer den coper mede tevreden es gheleghen te raesvercke (?) prochie van Ste Pieters meerende aen vercopere selve erve ende aan Niclaes … aen sheerenstraete ghewarrandeert ceys goet … belast … Marie … van haere patrimonie[75] syn huysvrauw

Deze Arnoldus (°voor 1617) [76]werd al in 1640 vermeld, ook met eigendom in Sint-Pieters-Kapelle. Hij woonde toen te Oetingen, nu te Gooik.

Tussentijdse conclusie Tot nu toe is de periode 1599 t/m 1679 vrij intensief bekeken. Er zijn soms leemten en ik heb ook niet alles aangevraagd.

[72] Deze folio ontbreekt echter, op onderkant f° 49v staat rechts een opmerking ivm f° 50 (onleesbaar).
[73] Zijn wellicht IIId en IIIe van tak Tollembeek.
[74] De parochienaam Gooik is nogal vreemd geschreven.
[75] De familienaam is moeilijk te ontcijferen en begint met een 'E' (Erabend of zoiets).
[76] Is mogelijk XId van tak 44. De eigendommen in Sint-Pieters-Kapelle zouden dan eerder langs moeders kant moeten komen.

Gezien de parochieregisters (+) van Herne een leemte vertonen is het niet duidelijk wanneer de vader van Pieter, Vincentius en Joannes De Dobbeleer, namelijk Joannes De Dobbeleer (X Marie Batemans) juist overleden is.
Gezien de drie zonen allen hoogbejaard worden kan vader Joannes (°ca 1580) dus nog leven in 1650 (hij zou dan 70 jaar zijn).
Tot nu toe is nergens iets gevonden over zijn overlijden en bv over een erfenis voor zijn drie zonen. Ofwel is hij toch vroeger overleden en hebben we bv. een archiefstuk gemist, ofwel is er toch een erfenis op latere leeftijd (en archiefstuk gemist), ofwel was er niets te erven (vader Jan zou dan eigendommen voor zijn overlijden al verkocht hebben).
De enige sporen voor tak 43/10 tussen Pieter en Vincentius De Dobbeleer als broers (Beveren en Bottelare) en Herne zijn: de DNA-sporen die naar het Pajottenland verwijzen, het feit dat ze broers zijn en wellicht in Herne geboren zijn, het land van Edingen als link, bij weeskinderen van broer Joannes staat dat 'ooms niet kunnen aanwezig zijn', Jan De Dobbeleer (X Marie Batemans) hadden ook een herberg waar de schepenen vergaderden, deze Jan (°1580) zou nog kunnen leven in 1643 (doopgetuige bij kleinkind).
Er is ook nog een kerkarchief over Herne en er zijn oude cijnsboeken.[77]

De enige andere stukken die nog kunnen bekeken worden zijn:

- Periode 1579-81 (de oudste wettelijke passeringen van het Hernegewoud)
- Nrs. 3993/94/95/96 (=1652-53-54-55)
- Nr. 3990 =1648-49)

Nr. 3961 (=1579-81)

Dit betreft het oudste archiefstuk in het archief in Leuven. Jacob de Vroe wordt genoemd als meier. Enkele namen van schepenen: Claes Waterloy, Adriaen van der Roost, Jan Pletincx, Marten Maertens, Cornelis de Costere, Steven de Croux.

In het algemeen: moeilijk leesbaar doch doenbaar, voornamelijk gelet op het woord 'dobbeler'. Af en toe is een andere schrijver bezig geweest met een veel beter leesbare tekst tot gevolg. Kopers/verkopers zetten nooit hun handtekening. Onderaan staat wel altijd een zekere … Bruyseghem (griffier?).

f° 32v Een rente van *sesse pondt tourn. tjrs die schuldich es claes de dobbeleer woenende tedingen* op *zekere erve onder Herne*… Het gaat hier over de Edingse tapijtwevers. Claes De Dobbeleer heeft nog een af te lossen schuld bezet op een eigendom in Herne.

F° 21v Er wordt een rente verkocht (transport) tussen 2 personen. *Schuldich es Clement de Dobbeler woenende te Ste Peeter besedt up dervachtichtyt van een ghelaeghe ende erve groot vijf dachwant oft daerontrent gheleghen ter manhaeghe prochie van Ste Peeter meerende aen tsheerenstraete aen Clement de Dobbeer erve*[78] *ende aen* … ghewarandeert ceys goet.

[77] Zie bv J. Verbesselt, Het parochiewezen in Brabant.
[78] Het woord erve duidt hier dus duidelijk op de eigendom van Clement De Dobbeleer want hij leeft nog. Het woord hoirs duidt dan meer op erfgenamen, en dan zou de persoon die vermeld wordt al overleden zijn.

Dus er is hier sprake van Clement De Dobbeleer (°voor 1555, +na 1580) met bezittingen in Sint-Pieters-Kapelle. Hij gebruikt een eigendom om zelf geld te lenen bij iemand. Deze rente of afbetaling wordt later doorverkocht. Clement blijft dan verder afbetalen bij de nieuwe eigenaar van de rente. Het is de eerste keer dat we deze naam tegenkomen. Hij is mogelijk verwant aan tak 43/10.[79]

f° 60 Dezelfde Clement De Dobbeleer, labeurman te Ste Peeter, verkoopt in juli 1580 een rente aan Anthonius le Plat, clercq wonende *tedinghe*, ende transport van 6 pond 10 schellingen /jaar te *quytene teender seyde penninck sesthien.* Medeverkoper is Jan Simoens, labeurman wonende *aldaer*. Schuldig zijn de weduwe en hoirs Lucas de Meulaere, bezet op een lange reeks eigendommen.

In dit geval betaalt de familie van Lucas de Meulare een bezette rente af aan eerst Clement de Dobbeleer en Jan Simoens, nadien aan andere persoon. Johenne Lerins (?) wordt genoemd als echtgenote van Clement de Dobbeleer.

f°60 Op dezelfde dag verkopen Clement de Dobbeleer en Jan Simoens een rente ende transport aan Jan Prefietz (?), labeurman ende *borgher woenende tedinghen* van xii pond x schellingen (?)tournois *te quytenen den pennninck sestien*.

Schuldig is Jan Simoens *vercooper selve bezet op dervachtichtyt van vijf dachwant landts ende erve… ghelegen te renderstaat in twee blocxkens prochie voirs. meerende aen tsheerenstraet aen tgoet van de kerck van Herne aen Jan de Wane erve ende …*

Opnieuw worden Clement De Dobbeleer en Jan Simoens samen genoemd (mogelijk verwanten?). In dit geval is het wellicht geen doorverkoop aan een derde persoon[80]maar lenen ze zelf geld bij Jan Prefietz. Jan Simoens bezet deze rente op een aantal eigendommen.

f° 61v-104-105 *meerende aen Clement de Dobbelere.*[81]

Nr. 3990 (=1648-49)

In de index staat niets speciaals over De Dobbeleer. Men heeft er volgende rubrieken:

- Tafel van de vercoopinghe opdrachten (=verkoop van gronden en woningen)
- Tafel van de arrentementen (‘geeft in rente’, huurkoop)
- Tafel van de transportrenten (doorverkoop van renten)
- Tafel van de conditien ende emancipatien[82]
- Nieuwe lasten van renten (leningen)

Nr. 3993 (=1652), 3994 (=1653) en 3995 (=1654)

In de eerste twee staat niets speciaals. In 1654 zijn er vermeldingen:

-in de eerste tafel: Jan de Dobbeler ten profijte Vincent Pletincx (f° 4)

-in de vierde tafel: Jan de Dobbelere ten profijte Mathueus Pletincx (f° 30)

f°4 Jan De Dobbeleer uit Tollembeek verkoopt aan Vincent Pletincx woont aldaar, voor de som van 416 gulden een huys ende erve (3 dagwand 40 roeden) te *muylenbecq* (Tollembeek) merenden oa aan dhoirs Laureys Bielthysen en aan sheerenstraete.

---

[79] Zie Enkele vragen bij de Hernse familie De Dobbeleer.
[80] Deze wordt niet genoemd, ondanks het gebruik van het woord transport.
[81] Mogelijk is de eerder genoemde Catharina De Dobbeleer een dochter van deze Clement.
[82] Niet duidelijk wat hiermee bedoeld wordt.

Op de verkochte eigendom staat een last van 9 *viertel cooren* aan de armen van Mark, ook … aen kercke van Tholembecq. Het is ook ghewarrandeert ceys goet. Onterft als erfve hem comende van sijne… Innegheerft Joannes Denys als mambour … de coopere sijn wille… Anne Voor (?) syne huysvrouw (vrouw van de koper).

Dus Jan De Dobbeleer[83] uit Tollembeek verkoopt zijn huis en erf (muylembecq) aan Vincent Pletincx.

f° 30 Jan de Dobbeleer fs Guillam *vercochte ende transporterende* tevreden van zijn penningen aan Mathuus Pletincx fs … een rente van 50 ponden 5 schellingen tournois/jaar te quijten den penninck sestien vallende jaerelijcx den … december. Schuldig is Pieter Mertens fs Hendricx. De rente is door hem bezet ende *gehypothequert* op een *ghelaeghe behuyst met schuere ede stallinghen* (3 dagwand en … roeden), merende aan tsheerenstrate, de voorseide Pieter Mertens ende aan Joannes de Lannoij, ook aan Arent Pletincx. Ghewarrandeert gehauden voor heere dadede la berghe. …van Martyne de Nayere sijne huysvrauwe … Pierijen de … sijne huysvrauwe.[84]

Dus Pieter Mertens heeft ooit geld geleend bij Jan De Dobbeleer en dient dit nu verder af te betalen bij Matthuus Pletincx.

f° 85 (niet in index) Jan Perremans … ende Anneken Dobelere syne huysvrauwe wonende tot Herne, den *lanxstlevende … sal blijen ende … alle*… Met handtekening Jan Perremans en het *maerck* van zijn vrouw.[85]

Nr. 3996 (=1655) met:

- (=arrrentementen) Jan de Clercq ten proufijte van Joannes De Dobbeler (f° 3)
- (=transport van rente) Pr. De Dobbeler ten proufijte van Symon Dirix (f° 5)
- Joannes de Dobbeler ten proufijte van Adrien de Boecq (f°20v)

F° 3 Joannes de Clercq geeft in rente aan Joannes De Dobbeleer (Tollembeek) een ghelaeghe ende erve behuyst ende behooft met schuren… ende fruytboomen beplant groot een bunder ghelegen te muylembecq (Tollembeek) meerende met twee syden aen Joannes de Vroede, aen Arent Mertens,met twee syden aen sheere straete ghewarrandeert ceys goet… belast met een pinte wijn en … in gelde aen kercke van tholembecq ende sessenvijftich pont vi… tjrs aen het broederschap van onze lieve vrauwe binnen edinghen sonder meer.

Joannes de Dobbeleer dient voor deze huurkoop een erfelijke cijnsrente[86] van 63 ponden/jaar vrij geld te betalen … derste betaelinghe…

De verkoper zijn vrouw (Michiele van Ordeghem, *saligher*, onterft) en de namen van zijn kinderen (!) worden genoemd.

f° 5 Pieter de Dobbeleer,[87] pachter te Tollembeek, verkoopt en transporterende aan Sijmon Dierickx, brouwer in Sint-Pieter-Kapelle, een rente van 15 ponden tournois tjrs, bezet op een huis en erf in

---

[83] Is c van tak 55/60/73.

[84] De eerste is vrouw van verkoper, de tweede van de koper. Het betref terug dezelfde Jan De Dobbeleer van tak 55/60/73.

[85] Genoteerd als anneken + (kruisje) dedobelere. Zie verder Enkele opmerkingen bij de Hernse familie De Dobbeleer.

[86] Het is de eerste keer dat we het woord cijnsrente tegenkomen bij een huurkoop. Wellicht dekt het woord cijns niet helemaal dezelfde inhoud als bij cijns te betalen aan bv een heer. Vermeldingen van lasten op een stuk grond bevatten vaak een bedrag te betalen aan een privépersoon, dus vermoedelijk betreft dit telkens dan huurkopen.

[87] Is IIId tak 55/60/73.

reijs goet (Sint-Pieters-Kapelle). Innegheerft Magdalena Pletincx (huisvrouw van de koper). Er is nog een naschrit den voors. Dirix … dese voors. rente ghepresenteert aen Pieter Daniels debiteur deser selve rente dewelcke heeft gheantwort…

Wellicht dus weer het doorverkopen van een rente met Pieter Daniels als diegene die de rente moet afbetalen, eerst aan Pieter de Dobbeleer, nadien aan Sijmon Dierickx.

f°20v Joannes De Dobbeleer, lijnewever te Tollembeek, heeft helft van een weide (1 bunder) in gebruik. De weide, de lembecq (Tollembeek), is meerende aan huaercq straet aen … aen Balthasaert Wijvekens. Er wordt gesproken over een te betalen bedrag van 7 pond. De weide is *deelende jeghens* Balthasar Wijvekens *over dander helft*. De weide wordt ook overgelaten aan dezelfde prijs aan Adriaen de Boecq. Innegheerft is Jooris Denijs conditie de voors… de Boecq ende jouffr. Loyere de Maira sijne huysvrauw.[88]

Dus Joannes De Dobbeleer huurt de helft van een weide van Jooris Denijs en de huur wordt overgenomen door Adriaen de Boecq.[89]

Nog over oude wettelijke passeringen van het Hernegewoud

J.P. Tytgat publiceerde in HOLVEO vier afleveringen over oude wettelijke passeringen van het Hernegewoud. Het gaat deels om 14de-15de-16de eeuwse archiefstukken die bewaard zijn gebleven in het Arenbergarchief van Edingen.[90]

HOLVEO, deel XIII, 1985, nr. 3, p. 196

In totaal heeft Tytgat 189 aktes opgespoord. De oudste dateert van 1361. Het zijn typische wettelijke passeringen in de gekende stijl met bv. vermelding van oude toponiemen. Soms vermeldt Tytgat info zoals 'authentiek afschrift van 1751', 'authentiek afschrift in het renteboek van de karmelieten van Edingen', 'origineel-perkament-schepenzegel (of zegel verdwenen)'.
Het betreft dus stukken die niet in het Leuvense Rijksarchief aanwezig zijn. Er zijn een tweetal aktes uit de 14de eeuw, 15 aktes uit de 15de eeuw en 11 aktes uit de 16de eeuw (periode 1366-1528). Qua inhoud lijken de akten deels betrekking te hebben op transacties waarbij karmelieten van Edingen betrokken waren. Het moet hier gaan om afschriften uit de verdwenen oude wettelijke passeringen van het Hernegewoud.

HOLVEO, deel XIII, 1985, nr. 4, p. 156

Er zijn akten uit de 16de eeuw (49), 17de eeuw (23) (periode 1531-1630). Deze overlappen deels met de akten uit het Leuvense archief (bv. 1579-81, 1599-1600). Bv. 1604: 'origineel-perkament-zegel verdwenen'.
Bv. 1553: Jaspaert de Carlier, wonende te Sint-Pieters-Kapelle, heeft verkocht aan Jan De Dobbeleer, tapijtwever te Edingen, in naam en ten voordele van het klooster van Nazareth te Edingen, een erfelijke rente van 4 pond 7 schellingen/jaar. Deze rente is bezet op 1 ½ dagwand land *Poerters couterken* te Sint-Pieter. Het land komt van Joanna vande Velde, vrouw van Jaspaert de Carlier. Jan De Dobbeleer treedt hier dus op als tussenpersoon bij een lening die Jaspaert de Carlier aangaat bij het Edingse klooster.

[88] Het betreft hier terug Joannes De Dobbeleer, IIc, tak 55/60/73.
[89] Wellicht voor 7 pond/jaar. Het lijkt hier geen huurkoop te zijn. Ook hier wordt het woord innegheerft gebruikt.
[90] Info B. Roobaert, 2000.

HOLVEO, deel XIV, 1986, p. 51

49 akten uit de periode 1632-1657.[91]

HOLVEO, deel XIV, 1986, p. 196

42 akten uit de periode 1658-1789.
Bv. Arnould Lanckmans, 32 jaar, geeft in erfelijke rente aan Pieter Lijssens, koopman te Edingen, 1 bunder land, *kwatem* te Herne. De erfelijke rente bedraagt 18 pond/jaar. Er is instemming vanwege Adriaen Lanckmans, zijn broer, en van Jan De Dobbeleer, gehuwd met Anne Lanckmans. Bij het overlijden van Pieter Lijssens gaat de eigendom naar Anne Bieselincx, zijn vrouw.
Het betreft hier dus een huurkoop door de familie Lanckmans aan een Edings koopman.

Marc Van Stappen, 2026, www.stap-brug.be

[91] Met terug dezelfde opmerkingen.